

sinds 1976

Seksualiteit Intimiteit Relaties

Maastricht/ Zuidelijk Zuid Limburg

KONTAKTADRES

Wergroep S.i.R. Maastricht/ZZL
Kleine Gracht 7
6211 CA MAASTRICHT
(ma./m. vr. 11.00 - 14.00 uur)
tel. 043 - 217036 (dag en nacht)

POSTADRES

RIAGG/VIJVERDAL-COMBINATIE
Wergroep S.i.R. Maastricht/ZZL
Postbus 88
6200 AB MAASTRICHT
tel. 043 - 299699 (kantooruren)

WERKGROEP MOEILIJKE BUURTREACTIES

E i n d r a p p o r t a g e

Voorwoord

De ad hoc Wergroep MOEILIJKE BUURTREACTIES is drie maal bij elkaar geweest: 30/3, 27/4 en 18/6 1992.

De samenstelling was als volgt:

Gé van der Aa (COC), Paul Beker (BVA), Damiaan van den Eijnden (Rekl.),
Jos Hendriks (pers. - alleen eerste bijeenkomst), Sandra Mulken (pers. - alleen eerste
bijeenkomst), Jan Wauben (RIAGG), Jacq Verham (Trajekt).

Inleiding

Binnen de werkgroep S.i.R. en het Team Seksueel Misbruik zijn verschillende instellingen en personen vertegenwoordigd die te maken kunnen krijgen met problemen rond (strafbaar gestelde) vormen van seksualiteit.

Iedere instelling heeft daarbij een eigen taak- of doelstelling. Met enige regelmaat komt het voor dat de problematiek, waarmee een instelling zich geconfronteerd ziet, dermate omvangrijk of gecompliceerd is, dat het geheel voor die ene instelling onbeheersbaar wordt.

Dit gevaar dreigt ondermeer wanneer er sprake is van (verdenking van) seksueel misbruik. Vanuit straat, wijk of dorp waar de (mogelijke) dader woont kunnen onfrisse, problematische of gevaarlijke reacties op gang komen.

Hoewel ze in de extreme variant niet frequent voorkomen, doen zich vaker situaties voor waarin met de mogelijkheid van een dergelijk reactiepatroon rekening gehouden moet worden: bijvoorbeeld bij verdenking van ontucht met minderjarigen, bij sommige incestsituaties, maar b.v. ook bij exhibitionisme als dit herkenbaar de krant haalt.

Het onbeheersbare karakter van dergelijke reacties wordt ondermeer veroorzaakt door:

- * het snelle tempo waarin beeld- en oordeelsvorming plaatsvindt;
- * de aanwezigheid van meerdere partijen met verschillende mate van betrokkenheid en belangen;
- * het stadium waarin een instelling van de problemen op de hoogte raakt;

- * het specialistische karakter van de instelling die eventueel van het probleem op de hoogte is, of: de beeldvorming rond die instelling;
- * "oneigenlijke" emoties of motieven die in de buurtreactie gekanaliseerd worden.

Deze patronen, die we bij gebrek aan een betere benaming de werktitel "moeilijke buurtreacties" hebben gegeven, kunnen incidenteel zodanige vormen aannemen, dat ze de publiciteit halen, hetgeen de heftigheid van de reactie vaak weer versterkt. We hebben echter de indruk dat het merendeel van deze moeilijke buurtreacties zich als het ware op beperkte schaal afspeelt. De gevolgen hoeven er niet minder ernstig om te zijn.

Voorbeeldcasus 1

Een al wat oudere heer wordt in verzekering gesteld i.v.m. het plegen van ontucht met zijn kleindochter, hetgeen hij ontkent. Volgens hem is zijn kleindochter een moeilijk kind dat vaak met haar ouders overhoop ligt. Hij heeft haar na zo'n ruzie een aantal weken opgevangen. Na drie dagen wordt de man 's middags vrijgelaten en keert terug naar huis. Die avond wordt hij door de politie bezocht en opnieuw aangehouden. Na zijn vrijlating zijn er vanuit de straat nieuwe aangiftes gedaan. De man ontkent alles. Na wederom drie dagen wordt hij vrijgelaten. Hij durft niet meer naar huis terug en wordt ondergebracht bij een van zijn kinderen, in een andere wijk.

Werkgroep

Naar aanleiding van een dergelijke buurtreactie, waarmee een deelnemer van het Team Seksueel Misbruik geconfronteerd was, werd door de werkgroep S.i.R. een ad-hoc-groepje geformeerd, dat de mogelijkheden tot een gezamenlijke aanpak bij dit soort problematiek zou onderzoeken. In dat groepje waren vertegenwoordigd het Bureau Vertrouwensarts, het COC, de Riagg, de Stichting Traject, de reclassering en twee vrijwilligers op persoonlijke titel. Door het groepje is onderzocht, of ook andere instellingen zich wilden aansluiten, maar dat heeft (nog) geen uitbreiding tot gevolg gehad.

Het werkgroepje heeft zich tot doel gesteld, aan de werkgroep S.i.R. een voorstel te doen voor een gezamenlijke strategie ten aanzien van moeilijke buurtreacties. Dit verslag is daarvan het resultaat. Van belang is, dat op uitvoeringsniveau nog vragen onbeantwoord blijven. Zo kan een nadere oriëntatie op het ontstaan van moeilijke buurtreacties zinvol zijn, zou er een registratie/evaluatiesysteem opgezet kunnen worden en zou er over een mogelijk protocol of draaiboek kunnen worden nagedacht. Dergelijke vragen kunnen echter het beste door instellingen die daadwerkelijk met het probleem aan de slag gaan, meegenomen worden.

Voorbeeldcasus 2

Een leraar, die arbeidsongeschikt is verklaard, zet zich belangeloos in voor de

buurt waarin hij al vanaf zijn jeugd woont. Hij helpt mee bij het organiseren van allerlei festiviteiten en is de steun en toeverlaat van de officieel aangestelde opbouwwerker. Vele buurtbewoners kennen hem als iemand die altijd klaar staat om je te helpen. Op een gegeven moment klopt een minderjarige jongen bij hem aan. Hij is i.v.m. problemen met zijn ouders van huis weggelopen en zoekt hulp. De leraar biedt hem enkele dagen onderdak en overreedt hem naar huis terug te keren. Enige tijd later doen de ouders van de jongen bij de politie aangifte van ontucht. De leraar bekent dat hij met de jongen een seksuele relatie heeft onderhouden. Hij zit tien dagen in voorlopige hechtenis. Reeds snel wordt duidelijk dat heel veel mensen die hem kennen op de hoogte zijn van de tegen hem aanhangig gemaakte strafzaak. Hij vreest grote agressie te zullen ontmoeten en voelt zich gedwongen niet naar zijn woning terug te keren. In een andere regio, waar niemand hem kent, bouwt hij een nieuw bestaan op. Hij blijft echter bang dat eventuele publiciteit rond een latere rechtszaak zijn nieuwe woonomgeving zal bereiken, zodat zijn hele wereld weer kan instorten.

Aanpak

Verskillende instellingen kunnen in verschillende stadia lucht krijgen van dreigende moeilijkheden in een buurt. Bijvoorbeeld het Buro Vertrouwensarts na een signaal van een huisarts, de Riagg na een telefoontje van een school, de reclassering na een gemelde invezekeringstelling, een buurtwerker door gesprekken in het wijkcentrum.

Over het algemeen ontvangt een instelling pas signalen van moeilijke buurtreacties, als die zich voordoen. Hoewel het mooi zou zijn dergelijke problemen te voorkomen, is het niet eenvoudig daar een strategie voor te bedenken. Als een instelling het merkt, is het probleem vaak al een feit. Doelstelling van de gezamenlijke aanpak zou moeten zijn, de schade zoveel mogelijk te beperken en de reactie niet autonoom te laten escaleren.

& KRIS procedure

We stellen voor een KRISISTEAM op te richten (ook hier is vooralsnog de benaming bij gebrek aan een beter alternatief gekozen). Dat team moet:

- * niet al te groot zijn, anders is het niet werkbaar; te denken valt aan vijf á zes participanten.
- * een wisselende samenstelling hebben, waarbij het criterium is dat een participerende instelling contact moet (kunnen) hebben met één der betrokken partijen.
- * door elk van de participerende instellingen bijeengeroepen kunnen worden.
- * de participanten dienen bereid en in staat te zijn SNEL te reageren en bij elkaar te komen. Elke instelling heeft een kontaktpersoon/adres, die bij tij en ontij kan worden

gebeld en die vervolgens kan regelen dat iemand aan het geplande overleg etc. deelneemt.

- * ernaar streven slechts korte tijd actief te zijn, immers een crisis duurt zelden lang en het is niet goed om nieuwe semi-permanente overlegorganen in het leven te roepen.
- * per situatie op e.o.a. wijze registreren welke aanpak gevolgd is en wat hiervan de effecten waren, zodat t.z.t. de werkwijze geëvalueerd kan worden.

Een eerste uitwerking van het bovenstaande levert het volgende op: het krisisteam leidt (na eventuele inwerk-activiteiten, nadere oriëntatie etc.) een slapend bestaan, tot zich een (dreigend) conflict voordoet. De instelling die als eerste dat signaal registreert en ziet aankomen dat men het proces niet alleen aan kan, roept het krisisteam bij elkaar. Dat moet dan op zeer korte termijn gebeuren. Als de aangesloten instellingen elkaars onderlinge communicatie goed geregeld, dan is dat ook mogelijk. De aangesloten instellingen bekijken zelf wie ze afvaardigen; over het algemeen zou dat de direct betrokken medewerker kunnen zijn. In het krisisteam wordt de situatie in kaart gebracht en worden gezamenlijk afspraken gemaakt. De instelling die het team bijeen heeft geroepen, fungeert in dit geval als "casemanager"/coördinatiepunt.

Instellingen die bij de samenstelling van een mogelijk krisisteam betrokken kunnen raken zijn bijvoorbeeld voor de "slachtofferkant" de Riagg en Buro Vertrouwensarts, voor de "omgevingskant" Traject, voor de "daderkant" de reclassering en het CAD (in geval van bijkomende alcohol/drugsproblematiek), maar dit lijstje is onvolledig.

We gaan er vooralsnog vanuit dat eventuele kosten (voor reizen, avondwerk, telefoon e.d.) door de eigen instelling worden gedragen. Er mag immers van uitgegaan worden dat het werk binnen het takenpakket van de instelling past.

Zoals wellicht al duidelijk geworden is, zou het krisisteam (in dit stadium) niet als zodanig naar buiten moeten treden, d.w.z. niet wervend moeten rondgaan. Voorop staat nu het creëren van een snelle en efficiënte procedure om in voorkomende gevallen slagvaardig afspraken te maken en taken te verdelen.

Uiteraard moet de werkwijze na verloop van tijd geëvalueerd worden. Om dat mogelijk te maken zou per geval geregistreerd moeten worden hoe de samenwerking is verlopen: welke aanpak is gekozen en hoe heeft die uitgewerkt.

Voorbeeldcasus 3

In en rond een (openbare) Basisschool ontstaat grote onrust als bekend wordt dat een leraar, die bij kinderen, kollega's en ouders hoog staat aangeschreven, seksuele contacten heeft gehad met meerdere kinderen (meisjes) ('ontuchtige handelingen', 'seksueel misbruik'). De leraar wordt met ziekteverlof gestuurd. Er doen allerlei geruchten de ronde; ouders vragen raad en steun bij de school; directie en leerkrachten proberen 'het hoofd koel te houden' maar weten ook niet goed wat ze er mee aan moeten - men vreest 'Oude Pekela-toestanden', die men wat graag zou willen voorkomen. Via de (rijks)politie wordt contact gelegd met de hulpverlening.

Het Bestuur (de wethouder voorop - het is een openbare school) belegt tegen het advies van directie en hulpverlening in, een ouderbijeenkomst in de school tijdens de lessen, waar ook twee gemeentepolitiefunktionarissen in uniform bij aanwezig zijn en twee door de directie uitgenodigde hulpverleners. De bijeenkomst verloopt nogal onoverzichtelijk. Keer op keer wordt benadrukt (met name door politie en bestuursleden): het aantal slachtoffers moet hoger zijn; ook uw kind kan erbij zijn; doe aangifte, alleen dan kan worden voorkomen dat deze leraar in de toekomst weer nieuwe slachtoffers maakt. De kinderen verdringen zich met de neus tegen de glazen deuren

Voortgang

De werkgroep S.i.R. bepaalt in eerste instantie:

- de samenstelling van het KRISISTEAM
- de opdracht/doelstelling
- de procedure van werken.

Het definitieve plan wordt voorgelegd aan TSM, waar nog aanvullingen kunnen plaatsvinden.

Het lijkt ons erg zinnig dat het gevormde KRISISTEAM een inwerkprogramma opstelt/afwerkt, ter voorbereiding op een eventuele actie. Dit inwerkprogramma is op te vatten als 'deskundigheidsbevordering' (met items als: Wat voor problemen zijn er te verwachten? Welke kwaliteiten vragen die? Hebben we die al in voldoende mate in huis? Zijn er aanvullingen nodig? Wat (niet) te doen?)

Voorbeeldcasus 4

In een woonwijk van een grote stad wordt een getrouwde man met één kind beschuldigd van seksueel misbruik van zijn eigen kind en enkele kinderen uit de buurt. Er vindt een melding bij de politie plaats en verder spreken de buurtbewoners de echtgenote van de man erop aan dat zij nog samenwoont met haar man.

Als zij weigert één front te vormen met de buurt, wordt het hele gezin geïsoleerd. Het kind wordt ontweken en mag niet met andere kinderen spelen. Ondanks verwoede pogingen van hulpverleners om de buurtbewoners een wat tolerantere houding aan te laten nemen wordt de situatie grimmiger. Het gezin wordt bedreigd en eigendommen worden regelmatig beschadigd. Uiteindelijk wordt de man door de rechtbank veroordeeld tot enkele maanden gevangenisstraf. De "overwinning" wordt openlijk gevierd door de buurtbewoners. In de periode na de uitspraak vindt er geen verbetering van de sfeer in de buurt plaats.

Enkele buurtbewoners geven aan dat zij het gezin willen wegpesten en dat zij ingeval van verhuizing de nieuwe buurt zeker op de hoogte zullen stellen van de voorgeschiedenis van dit gezin.

KONTAKTADRES

Wijk 11B, Maastadell
 Oude 7
 6214 MAASTRICHT
 Tel. nr. 11 26 - 5420 ext.
 Tel. 03 - 217030 (dag en nacht)

Samengevat

Het voorstel m.b.t. het krisisteam komt stapsgewijs samengevat op het volgende neer:

1. De instelling die een (dreigend) conflict signaleert neemt contact op met de andere participanten, volgens de stelregel dat voor elk der betrokken partijen een mogelijke "contacthouder" of "contactzoeker" aanwezig is. Ook andere instellingen die aan S.i.R cq TSM deelnemen, kunnen een van de participanten aan het KRISISTEAM inschakelen.
2. Men komt op zeer korte termijn bij elkaar.
3. De instelling die het initiatief neemt fungeert als verzamelpunt voor informatie/coördinatie ("casemanagersrol").
4. Het krisisteam draagt er zelf zorg voor dat voor iedereen duidelijk is wie wat doet, streeft naar een spoedige "opheffing" van zichzelf en registreert zo mogelijk, wat de (meer)waarde is geweest van de gekozen aanpak.

Deel het Werkgroep MOEILIJKE BUURTREKARTIES is drie maal bij elkaar geweest op 21, 28 en 29 augustus 1992.

augustus 1992

De afsluiting was als volgt:

De van der Aa (COX), Paul Bekker (GVA), Doreman van den Eijnden (Rekl.), de Heugten (pers. - sliem eerste bijeenkomst), Sandra Mulken (pers. - sliem eerste bijeenkomst), Jan Wassen (RIAGG), Janj Verbeek (Tropiek).

Conclusie

Blijvend de werkgroep S.I.P. en het Team Seksueel Misbruik zijn verschillende instellingen en personen vertegenwoordigd die te maken kunnen krijgen met problemen met (andere) vormen van seksueel...

Interne instelling heeft daarbij een eigen taak- of doelstelling. Met enige regelmaat komt het voor dat de problemen - waarmee een instelling zich geconfronteerd ziet, dermate eenvoudig of gecompliceerd is, dat het geheel voor die ene instelling onbereikbaar wordt.

Om gewaar te blijven ondertussen wanneer er sprake is van (verdenking van) seksueel misbruik. Vanuit straat, wijk of dorp waar de (mogelijke) dader woont kunnen ontruim, problematische of gevaarlijke reacties op gang komen.

Hoewel er is de extreme variant niet frequent voorkomt, doen zich vaker situaties voor waarin met de mogelijkheid van een dergelijke reactiepartie rekening gehouden moet worden: bijvoorbeeld bij verdenking van ontsicht met minderjarigen, bij sommige incidenten, maar b.v. ook bij exhibitionisme als dit herkenbaar de kranen heeft.

Het onbereikbaar karakter van de gepaste reactie wordt ondermeer veroorzaakt door:

- * het aantal groepen waarin beeld- en oordeelsvorming plaatsvindt;
- * de aanwezigheid van meerdere partijen met verschillende mate van betrokkenheid en belang;
- * het stadium waarin een instelling van de problemen op de hoogte raakt;